ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ

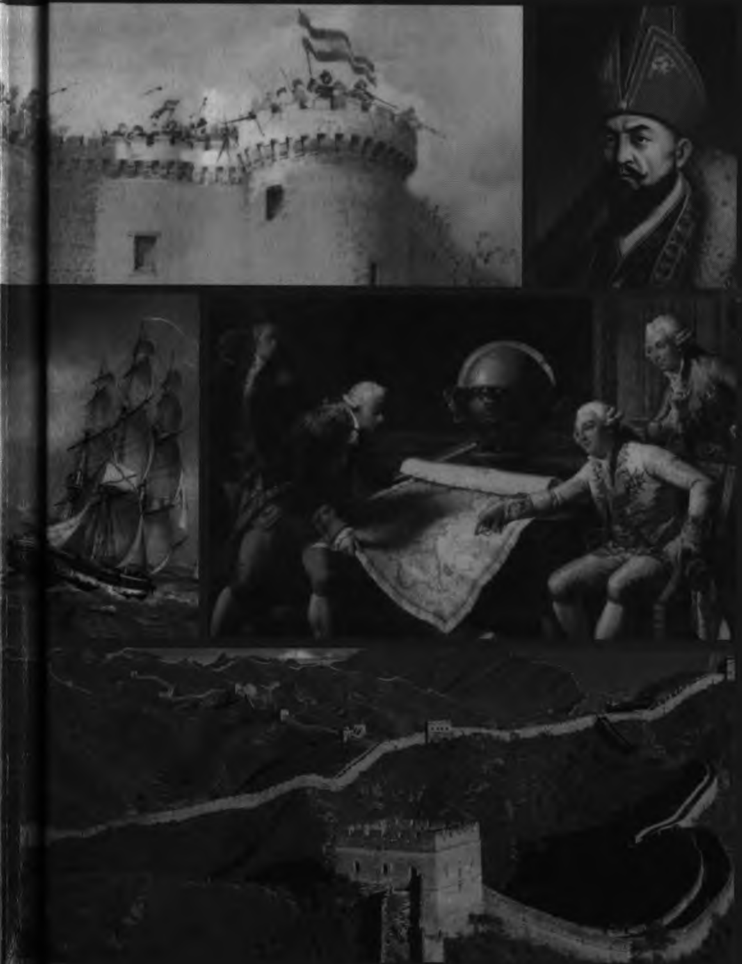

8

«МЕКТЕП» БАСПАСЫ

ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ 8

«МЕКТЕП» БАСПАСЫ

ISBN 978-601-07-0730-6

9 786010 707306

ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ

(1640 — 1914)

Жалпы білім беретін мектептің
8-сыныбына арналған оқулық

Өңделіп, толықтырылған төртінші басылымы

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі бекіткен

Алматы "Мектеп" 2016

ӘОЖ 373.167.1(075.3)
КБЖ 63.3(0)я72
Д87

Авторлары:

Н. А. Алдабек — кіріспе, § 8—13, 22—27, § 29;
Н. А. Алдабек және Р. М. Бекіш — § 14, 28;
Н. А. Алдабек және К. Қожахметұлы — § 27;
К. Н. Мақашева — § 1, 3, 6; § 15—17;
К. И. Байзақова — § 2, 4, 5; § 18—19; § 21;
Р. М. Бекіш — § 7, 20.

Шартты белгілер:

* — күрделі сұрақтар мен тапсырмалар
📖 — қосымша материалдар
📝 — тарихи құжаттар

Дүниежүзі тарихы (1640—1914). Жалпы білім беретін мектептің 8-сыныбына арналған оқулық / Н.Алдабек, Р.Бекіш, К.Қожахметұлы, т.б. — Өңд., толықт. 4-бас. — Алматы: Мектеп, 2016. — 280 б., сур.

Д87

ISBN 978—601—07—0730—6

Д $\frac{4306020600—031}{404(05)—16}$ 27(1)—16

ӘОЖ 373.167.1(075.3)
КБЖ 63.3(0)я72

© Алдабек Н., Бекіш Р., Қожахметұлы К., Мақашева К., Байзақова Қ., 2004
© "Мектеп" баспасы, көркем безендірілуі, 2016

Барлық құқықтары қорғалған
Басылымның мүліктік құқықтары "Мектеп" баспасына тиесілі

ISBN 978—601—07—0730—6

КІРІСПЕ

Қымбатты балалар! Дүниежүзі тарихының Жаңа заман деп аталатын кезеңі ежелгі және орта ғасырлар заманынан өзіндік ерекшелігімен айқындалатын тарихи дәуір болып табылады. Жаңа заман дәуірі Батыс елдері мен Шығыс елдері үшін ортақ тарихи кезең болғанымен, өзінің басталуы мен аяқталуы жағынан әртүрлі уақытты және өзіндік түрлі тарихи кезеңдерді қамтиды. Мысалы, Батыс елдері жаңа заманда капиталистік қатынастарды дамытып, адамзат дамуының өрлеу кезеңін бастан кешірсе, Шығыс елдері, керісінше Ұлы географиялық ашылулар мен батыс державаларының отаршылдық әрекеттерінің нәтижесінде ұзаққа созылған феодалдық қоғамның дағдарысты кезеңіне тап болды. Дегенмен адамзат тарихындағы капиталистік дәуір деп аталатын кезеңді Батыс елдерімен қатар Шығыс елдері де бастан өткерді. Батыс — отарлаушы елдер, ал Шығыс — отаршылдыққа түскен елдер ретінде капиталистік қатынастар аясында өмір сүруге мәжбүр болды. Сөйтіп, Жаңа заман дүниежүзілік капиталистік жүйенің қалыптасып, отар елдердің ұлт-азаттық күрестерімен сипатталған заманы болды.

Бүкіл адамзат тарихын, оның сонау алғашқы қауымдық құрылыстан өркениет заманына дейінгі дәуірін екі үлкен кезеңге бөлуге болады: мыңдаған жылдарға созылған аграрлық өркениет дәуірі және индустриялық өркениет кезеңі, яғни қазір біз өмір сүріп отырған заман.

Ежелгі дүние және орта ғасырлар тарихынан сендерге аграрлық өркениет (лат. *ager* — жер, егіс даласы) ұғымы жақсы таныс. Аграрлық өркениет кезеңіндегі адамдардың тыныс-тіршілігі жермен тығыз байланысты болды. Ежелгі Мысырда да, ортағасырлық Еуропада да егінші, малшылардың еңбегі едәуір дәрежеде табиғи жағдайларға байланысты болып, табиғи "сағаттармен", яғни жыл мезгілінің ауысуымен реттеліп отырды. Әртүрлі халықтардың дәстүрлері, шаруашылық өмірінің ерекшеліктері — адамдардың кеңістік пен уақыт, жалпы әлем, ондағы адамның өмірі туралы ұғымдарын айқындап берді. Бұл көзқарастар адамдардың әрқилы діни наным-сенімдерді қабылдауы нәтижесінде пайда болып, әлемнің әр аумағында олардың ұзақ уақыт бойы өмір сүруінің

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 3

I бөлім. XVII ҒАСЫР МЕН XIX ҒАСЫРДЫҢ БАС КЕЗІНДЕГІ ДҮНИЕЖҮЗІ ЕЛДЕРІ

§ 1. Ағылшын революциясы және Англияда капитализмнің нығаюы 8
§ 2. Ұлы француз буржуазиялық революциясы және оның нәтижелері 18
§ 3. Герман мемлекеттері 29
§ 4. XVII—XIX ғасырдың бас кезіндегі Италия 39
§ 5. Австрия (Габсбургтер) империясы 46
§ 6. Америка Құрама Штаттарының құрылуы 54
§ 7. XVIII—XIX ғасырлардағы Ресей 65
§ 8. Жапониядағы сегундер билігі 76
§ 9. XVII—XVIII ғасырлардағы Қытай 80
§ 10. XVII—XVIII ғасырлардағы Үндістан 90
§ 11. XVII—XVIII ғасырлардағы Иран 97
§ 12. XVII—XVIII ғасырлардағы Осман империясы 101
§ 13. XVII—XVIII ғасырлардағы Азия және Африка елдері 108
§ 14. XVII—XVIII ғасырлардағы мәдениет пен ғылымның дамуы 116

II бөлім. XIX ҒАСЫР МЕН XX ҒАСЫРДЫҢ БАС КЕЗІНДЕГІ ДҮНИЕЖҮЗІ ЕЛДЕРІ

§ 15. Ұлыбритания 129
§ 16. Франция 139
§ 17. Германия 149
§ 18. Италия корольдігінің құрылуы 159
§ 19. Австрия-Венгрия империясы 167
§ 20. Ресей империясы 175
§ 21. Америка Құрама Штаттары 184
§ 22. Жапония 193
§ 23. Қытай 201
§ 24. Үндістан 212
§ 25. Иран 221
§ 26. Осман империясы 226
§ 27. Араб елдері 234
§ 28. Ғылым мен мәдениеттің дамуы 243
§ 29. Халықаралық қатынастар 255
Хронологиялық кесте 265
Терминдер сөздігі 270

Учебное издание

Алдабек Нуржамал Абдразаковна
Бекиш Раухан Мухамедьяровна
Кожахметулы Кенесбай
Макашева Клара Нальдибековна
Байзакова Куралай Иртысовна

ВСЕМИРНАЯ ИСТОРИЯ
(1640—1914)

Учебник для 8 классов
общеобразовательных школ
(*на казахском языке*)

Четвертое издание, переработанное, дополненное

Редакторы *Е. Жақыпов*
Көркемдеуші редакторы *А. Ақыл*
Техникалық редакторы *Л. Садықова*
Корректоры *Н. Досболова*
Компьютерде беттеген *Е. Өзенбаев*

Баспаға Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің
№ 0000001 мемлекеттік лицензиясы 2003 жылы 7 шілдеде берілген